АКТ

лісопатологічного обстеження окремих насаджень Іванківського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України" на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

25.02.2025 селище Іванків

На звернення філії "Столичний лісовий офіс" державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України" (далі – філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України"), лист № 3837/40.1.9-2025 від 20.02.2025 року, згідно з п.п.3-6 Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 555 від 27 липня 1995 р., комісією в складі: начальника відділу моніторингу стану лісових насаджень Державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Валерія ЧАВЧЕНКА, провідного інженера-лісопатолога ДСЛП «Київлісозахист» Юрія ДВОРАКІВСЬКОГО, інженера охорони та захисту лісу І категорії відділу охорони і захист лісу філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Валентина ЧАЛОГО, лісничого Макарівського лісництва Юрія БОНДАРЧУКА, помічника лісничого Жеревського лісництва Наталії АЛЄКСІНОЇ проведене лісопатологічне обстеження насаджень, на предмет визначення необхідності призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік.

Обстеження проводилось наземним рекогносцирувальним методом із використанням методики обстеження осередків стовбурових шкідників, оцінюванням стану деревостану та популяційних показників стовбурових комах («Методичні рекомендації щодо обстеження осередків стовбурових шкідників лісу», під керівництвом доктора с.г. наук, с.н.с. В.Л. Мєшкової, схвалених Вченою Радою УкрНДІЛГА, протокол №7 від 31.03.2010р.). Критерії шкодочинності стовбурових комах розраховувались відповідно до «Методичних рекомендацій щодо обстеження осередків стовбурових шкідників лісу».

Основна таксаційна характеристика обстежених ділянок хвойних насаджень наведена за матеріалами базового лісовпорядкування 2014-2015 року.

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
			склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, м	середній діаметр, см	запас деревостану, м3/га	
Жеревське лісництво										
1	26	0.3	7ЯЛЕ3СЗ+БП	61	0.80	1А	24	26	470	3
1	27	0.8	10СЗ+ДЗ+БП	100	0.60	1	30	36	410	3
2	18	1.1	10СЗ	96	0.60	1	29	32	400	3
2	19	0.4	6ДЗ3ЯЛЕ1СЗ	61	0.80	1А	23	26	360	3
2	20	0.7	10СЗ+ДЗ+ВЛЧ	86	0.60	1	27	32	360	3
3	19	2.6	10СЗ+ДЗ+БП	86	0.70	1А	29	36	470	3
3	22	2.2	8СЗ1ДЗ1БП	91	0.60	1	29	36	360	3
3	32	0.9	5СЗ4ДЗ1БП+ОС+ГЗ	100	0.60	1	29	36	300	3
3	41	1.7	8СЗ2ДЗ+БП	100	0.60	1	28	36	340	3
4	20	1.4	7БП1ГЗ1ДЗ1ВЛЧ+СЗ	61	0.80	2	22	26	240	3
Разом		**12.1**								

Макарівське лісництво										
29	3	13.0	10СЗК+БП	59	0.90	2	17	18	290	4
70	1	5.6	10СЗК	61	0.70	1	22	26	380	4
Разом		**18.6**								
Всього		**30.7**								

При обстеженні вище вказаних насаджень сосни звичайної (Pinus sylvestris L.) виявлено в місцях відшарування кори ходи стовбурових шкідників на поверхні деревини та їхні відбитки на внутрішній поверхні кори. Ці ознаки присутності заселення характерні для наступних видів ентомошкідників: стенограф (Ips sexdentatus), лубоїд великий сосновий (Tomicus piniperda), лубоїд малий сосновий (Tomicus minor), синя соснова златка (Phaenops cyanea). Крім того додатковим підтвердженням цьому є личинки під корою, та бурове борошно в окоренках. Про наявність великого та малого соснових лубоїдів свідчать пагони на ґрунті під проекціями крон після минулого додаткового живлення імаго і їхні вхідні та вихідні льотні отвори на стовбурах дерев. Зоною заселення стовбурових шкідників є товста, перехідна або тонка кора залежно від особливостей біології кожного виду. Глибина погризів в деревині становить 1-7 мм. Рівень фізіологічної шкодочинності перелічених вище шкідників вище середнього. Вказані шкідники занесені до Книги обліку осередків шкідників та хвороб лісу. Ознак свіжого заселення комахами-камбіофагами в обстежених насадження не виявлено.

У деякої кількості дерев сосни віком понад 100 років виявлені багаторічні плодові тіла, що за всіма візуальними ознаками належать сосновій губці (Phellinus pini). Розвиток цього дереворуйнівного гриба призводить до утворення центральної бурої гнилі у стовбурі та суттєвого зниження технічної якості деревини, але не впливає на подальше виконання рекреаційних функцій такими деревами.

В окремих обстежених насадженнях спостерігаються наслідки пошкодження дерев поривами потужного вітру в другому півріччі 2024 року, що призвело до зламів стовбурів на різній висоті, вивалювання дерев з корінням, а також наявні окремі дерева з ознаками підриву коріння і критичним нахилом стовбурів дерев. Ці ознаки руйнування лісового середовища характеризуються як вітровал та бурелом.

Крім того поодиноко спостерігаються вітровальні, буреломні дерева та дерева з нахилом стовбура більше 30°.

Крім цього в обстежених насадженнях у кв. 29 вид. 3 та у кв. 70 вид. 1 Макарівського лісництва, діє осередок кореневої губки (Heterobasidion annosum) слабкого ступеню змішаного характеру з утворенням сухостоїв. Зовнішні ознаки ураження в місцях, де активно проходить розвиток кореневої губки, проявляються в зменшенні річного приросту, ажурності крони, вкороченні хвої, хвоя втрачає блиск, набуває блідо-зеленого відтінку, згодом жовтіє, буріє та передчасно опадає, дерева відмирають. Утворюються осередки всихання, із групами або окремими сухостійними деревами.

У ялини в змішаних деревостанах виявлено пошкодження окремих дерев ялини європейської (Picea abies L.) короїдом-типографом (Ips typographus L.), що підтверджується характерними ходами на поверхні деревини та їхніми відбитками на фрагментах кори.

У дуба звичайного (Quercus robur L.), який є в складі насаджень, виявлено відмираючі та сухостійні дерева, на яких спостерігаються сухобочини, гнилеві виразки, напливи та дупла, що є діагностичними ознаками гниття в стовбурі. На стовбурах є плодові тіла несправжнього дубового трутовика (Phellinus robustus), які викликають жовто-буру гниль стовбура центрального або змішаного типу. Додатковою ознакою зараження вказаним трутовиком є суховерхість дерев, їхній пригнічений стан, ослаблений приріст. В обстежених насадженнях на стовбурах дуба звичайного виявлено личинкові ходи і льотні отвори, спричинені пошкодженням двоплямистою вузькотілою

златкою (Agrilus biguttatus F.) та златкою зеленою вузькотілою (Agrilus viridis L.). Це викликає ослаблення та швидке відмирання дерев.

У дерев берези повислої (Betula pendula Roth.), яка є в складі насаджень, у місцях відшарування кори на поверхні деревини іноді зустрічаються личинкові ходи, які виникли внаслідок пошкодження березовим заболонником (Scolytus ratzeburgi Jans.), також спостерігається всихання окремих гілок і суховерхість, що часто поширюється на всю крону і призводить до всихання дерева, яке викликане ураженням бактеріальною водянкою. Крім того виявлені такі поширені для берези патології як ураження стовбурів березовою губкою (Fomitopsis betulina), яка викликає деструктивну ядрово-заболонну гниль та справжнім трутовиком (Fomes fomentarius), що спричиняє розвиток білої мармурової ядрово-заболонної гнилі.

Комісією були обстежені лісові насадження Іванківського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" на загальній площі **27.9 га** і за своїм санітарно-лісопатологічним станом вони призначаються комісією у ВСР на площі **27.3 га** з інтенсивністю рубки 5-30 м^3/га (окомірна оцінка), зокрема на таких ділянках і з наступних причин:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу	Номер підвиділу	Площа призначених ВСР, га	Причини призначення заходів	Інтенсивність ВСР, що визначена окомірно, м3/га
Жеревське лісництво						
1	26	0.3		0.3	Пошкодження короїдом-типографом, стенографом, наслідки стихійного лиха (вітровал, бурелом)	15
1	27	0.8		0.8	Пошкодження великим та малим сосновими лубоїдами	5
2	18	1.1		1.1	Пошкодження великим та малим сосновими лубоїдами, наслідки стихійного лиха (вітровал, бурелом)	10
2	19	0.4		0.4	Пошкодження короїдом-типографом, двоцятковою вузькотілою златкою, наслідки стихійного лиха (вітровал, бурелом)	5
2	20	0.7		0.7	Наслідки стихійного лиха (вітровал, бурелом), пошкодження великим та малим сосновими лубоїдами, синьою златкою	10
3	19	2.6		2.6	Наслідки стихійного лиха (вітровал, бурелом), пошкодження великим та малим сосновими лубоїдами, синьою сосновою златкою, ураження несправжнім дубовим трутовиком	10
3	22	2.2	2	1.9	Потребує проведення ВСР на площі 1.9 га. Пошкодження великим та малим сосновими лубоїдами, стенографом	5
3	32	0.9	2	0.6	Потребує проведення ВСР на площі 0.6 га. Пошкодження великим та малим сосновими лубоїдами, синьою сосновою златкою, двоцятковою вузькотілою златкою, трутовики	20
3	41	1.7		1.7	Пошкодження великим та малим сосновими лубоїдами, синьою сосновою златкою, ураження несправжнім дубовим трутовиком	30
4	20	1.4		1.4	Пошкодження малим сосновими лубоїдами, стенографом, ураження бактеріальною водянкою, березовою губкою	5
Разом		**12.1**		**11.5**		
Макарівське лісництво						
29	3	13.0	3	11.6	Ураження кореневою губкою, пошкодження великим і малим сосновим лубоїдами	30
70	1	5.6	3	4.2	Ураження кореневою губкою, пошкодження великим і малим сосновим лубоїдами	30
Разом		**18.6**		**15.8**		

ВСР провести у 2025 році згідно з п. 6, 12, 14, 17, 23, 26 Санітарних правил в лісах України у максимально стислі строки з використанням найефективніших методів і технологій для запобігання негативному впливу на стан навколишнього природного середовища.

За станом прилеглих насаджень необхідно вести посилений нагляд.

При проведенні призначених ВСР необхідно врахувати особливості популяцій видів стовбурових шкідників стосовно їхніх термінів розвитку. За станом суміжних насаджень вести посилений нагляд.

Нових осередків первинних шкідників, а також осередків карантинних шкідників та хвороб дерев не виявлено.

Рослин і тварин, занесених до Червоної книги України при обстеженні також не виявлено.

Валерій ЧАВЧЕНКО

Юрій ДВОРАКІВСЬКИЙ

Валентин ЧАЛИЙ

Юрій БОНДАРЧУК

Наталія АЛЄКСІНА